

tyrannicum verò non est secundum naturam, nec vlla aliarum gubernationum, quæ rectam transgrediuntur formam. hæc enim fiunt præter naturam. Sed ex his quæ dicta sunt, patet, quòd in similibus & paribus nec vtile est neque iustum, vt vnus sit dominus omnium: neque si non sint leges, sed tanquam ipse sit lex: neque si sint leges, neque bonus bonorum, neque non bonorum non bonus: neque si secundum virtutem sit melior, nisi per quendam modum. Quis autem iste sit modus, dicendū est. diximus verò aliquid & antè. Et primò determinandum est, quid cõgruat regi, quid optimatibus, quid reipublicæ. Regibus congruit huiusmodi multitudo, quæ natura apta sit ferre genus præstanti virtutè ad principatum ciuilem. Optimatibus verò congruens est multitudo liberorum, quæ nata sit ad ferendam gubernationem eorum, qui sunt secundum virtutem primarij. Ad ciuilem gubernationem autem reipublicæ congruit ea multitudo, in qua populus innascitur bellicus qui gubernari possit, & gubernare secundum leges & æquitatem, impartiens tenuioribus honores & magistratus. Quando igitur aut totum genus, aut inter alios vnum aliquem ita virtute præcellere contingat, vt vnus ipsius virtus maior sit aliorum omnium virtute, tunc iustum est hoc esse regium genus, & omnium dominari, & hunc vnum esse regem. Vt enim dictum est prius, non solum id habet iustitiam, quam præferre solent rerum publicarum institutores, & qui optimatum, & qui paucorum potentia, & qui popularis. omnes enim secundum excellentiam tribuunt, sed excellentiam non eandem, sed secundum prius dicta. neque interficere, neque in exilium agere, neque relegare hunc posse decet, neque dignari vt per vires gubernet. non enim natura fit, vt pars superet totum. habenti verò tantam excellentiam hoc accidit. restat ergo vt huic suadenti pareatur, & potestatem eum habere, non per vices, sed simpliciter. De regia igitur gubernatione, & quas differentias habeat, & vtrum vtile sit ciuitatis vel nõ, & de quibus & quomodo in hunc modum determinatum sit.

CAPVT XVIII.

VM verò tres dixerimus esse rectas gubernandi species: harũ verò necessariũ sit eã esse optimã, quæ ab optimis guber-

ΕΠεί δὲ τρεῖς φαυλὴ ἐστὶ τὰς ὀρθὰς πολιτείας, τούτων δὲ ἀναγκαῖον ἀεὶ εἶναι ἑὴν ἢ ἄριστον οἰκονομουμένῳ. ποιότης δὲ ἐστὶν ἐν ἡ συμβέβηκεν, ἢ ἕνα πᾶσα συμπαύτων, ἢ γὰρ

A τυραννικὴν δὲ ἐν ἐστὶ καὶ φύσιν, οὐδὲ τῆν ἄλλων πολιτειῶν ὅσαι παρὲν βιάσας εἰσὶ. ταύται γὰρ γίνονται παρὰ φύσιν. ἀλλ' ἐν τῆν εἰρημύθειαν γὰρ φαίνεται, ὡς ἐν μὲν τοῖς ὁμοίοις, καὶ ἴσοις, οὐτε συμφέρον ὄντι, οὐτε δίκαιον, ἕνα κύριον εἶναι πάντων, οὐτε μὴ νόμον ὄντων, ἀλλ' αὐτῶν ὡς νόμον ὄντων, οὐτε νόμον ὄντων· οὐτε ἀγαθὸν ἀγαθῶν, οὐτε μὴ ἀγαθῶν μὴ ἀγαθῶν οὐδ' ἀπὸ κατ' ἀρετὴν ἀμείνων ἢ, εἰ μὴ ἔσονται πᾶσα. τίς δὲ ὁ ἔσπος, λεκτέον· εἰρηται δὲ πως ἡ δὴ καὶ σφύραρον. σφύραρον δὲ διοριστέον τί τὸ βασιλευτὸν, καὶ τί τὸ ἀριστοκρατικόν, καὶ τί τὸ πολιτικόν. βασιλευτὸν μὲν οὖν τὸ τοιοῦτον ὅτι πλῆθος, ὃ πέφυκε φέρειν γένος ἰσφύρον κατ' ἀρετὴν πρὸς ἡγεμονίαν πολιτικὴν ἀριστοκρατικὸν δὲ πλῆθος, ὃ πέφυκε φέρειν πλῆθος ἀφ' ἑαυτῶν δυνάμειον τίς τ' ἐλευθέρον ἀρχὴν ἕσπο τῆν κατ' ἀρετὴν ἡγεμονικὴν πρὸς πολιτικὴν ἀρχὴν πολιτικὸν δὲ πλῆθος, ἐν ᾧ πέφυκε [καὶ ἐν] ἐγγίναται πλῆθος πολεμικόν, δυνάμειον ἀρχαῖται καὶ ἀρχαὶ καὶ νόμον τῶν κατ' ἀξίαν διατέμεντα πρὸς ἄλλους τὰς ἀρχαίς, ὅταν οὖν ἡ γῆρος ὄλον, ἢ καὶ τῆν ἄλλων ἕνα πᾶσα συμβῆ διαφύραροντα γῆρος κατ' ἀρετὴν ποσοῦτον, αὐτῶν ἰσφύραρον τίς τ' ἄλλων πάντων, τότε δίκαιον τὸ γῆρος εἶναι τῆν βασιλικόν, καὶ κύριον πάντων, καὶ βασιλεύει τῶν ἕνα πᾶτων. κατὰ σφύραρον γὰρ εἰρηται σφύραρον, οὐ μόνον οὐτως ἔχει καὶ τὸ δίκαιον, ὃ σφύραρον εἰσφύραρον οἱ τὰς πολιτείας κατὰ τρεῖς, οἱ τε τὰς ἀριστοκρατικὰς, καὶ οἱ τὰς ὀλιγαρχικὰς, καὶ πάλιν οἱ τὰς δημοκρατικὰς πάντες γὰρ κατ' ἑαυτῶν ἀξίαν ὄντων· ἀλλ' ἰσφύραρον οὐ τ' αὐτῶν, ἀλλ' αὐτῶν τὸ σφύραρον λαμβάνει. οὐτε γὰρ κτείνειν, ἢ φυγαδεύειν, εὐδὲ ὄσφρακίζειν δὲ που τ' τοιοῦτον σφύραρον ὄντων, ἔτ' ἀξίαν ἀφ' ἑαυτῶν καὶ μέρος. ἢ γὰρ πέφυκε τὸ μέρος ἰσφύραρον πᾶσαν τῶν τῶν πλιθαύτων ἰσφύραρον ἔχοντι πᾶσα συμβέβηκεν. ὡς λέγεται μόνον τὸ πρὸς τῶν τοιοῦτων, καὶ κύριον εἶναι μὴ κατ' ἑαυτῶν, ἀλλ' ἀπλῶς. σφύραρον μὲν βασιλείας, τίνας ἔχει διαφορὰς, καὶ πότερον οὐ συμφέροι τῶς πόλεσιν, ἢ συμφέροι, καὶ τίς, καὶ πῶς, διορίζω τὸν ἔσπον πᾶτων.

Κεφάλαιον ιη.